Proiectul nu reprezintă în mod necesar pozitia Administratiei Fondului Cultural National. AFCN nu este responsabilă de continutul proiectului sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitea beneficiarului finantarii.

166. szám. BRASSÓI HIRLAP 3. oldal

densnek elejét venni. Nem sikerült. Amint elindult innen is a vonat, a román diákok abban a hiszemben, hogy most már tehetnek, amit akarnak, ugyis nemsokára Romániában lesznek, botrányos és qualifikálhatatlan viselkedésüket még fokozottabb mértékben ismételték s a kocsi ablakából orditottak széltében a pályamellett dolgozó vasutasoknak és munkásoknak: „Să trăiească România" „Jos cu unguri"!

A csendőrség példás, dicséretes magatartása

Már a verestoronyi határrendőrség értesitette telefonon a határállomás csendőrését, hogy kettőzött éberséggel kisérje a vonatot, amelynek utolsó különkocsijában lármás, tüntető romániai diákok vannak. Az őrparancsnok őrmester 4 szál csendőrrel várta a társaságot s a vonattal utazó csendőr jelentését meghallgatva, akinek a tüntetők egyszerűen megtagadták az engedelmességet, megállitatta a vonatot és telefonon utasität kért vöröstoronyi paranosnokától. Az utasitás a diákok letartóztatását rendelte el. Most valóságos hajsza és dulakodás kezdődött a csendőrök s az erdélyi „tanulmányuton" járó román theologusok között. Egyik kocsiból ugráltak le, a másikra rohantak fel, szidalmazták, botokkal ütötték, rugdosták a csendőröket, akik igazán emberfeletti önuralommal türtek minden megalázatást. Már már úgy látszott, hogy a fegyverhasználat nem lesz elkerülhető. A fiatal hősök, készülő martirok orditozva és köpdösve rohantak, szemtanuk vallomása szerint nyitott mellel a csendőrszurony felé „ide szurja, ha meri" kiáltásokkal. Amint az egyik csendőr hasbarugták és fejbe vágták, szuronnyal rohant támadójára, de az őrmester olyan bátor, nyugodt és emberséges magatartással, amelyért itt a nyilvánosság előtt a legnagyobb elismerésünk illeti, az utolsó pillanatban megállitotta. Igy nem lett martir egy sem, csak a csendőrök feje, lába és gyomra dagadt fel, de a lázadó társaságot egytől egyig elfogták és beszállitották f. hó 21-én este fél tizenegykor a nagyszebeni király ügyészség fogyházába.

A társaság tagjai

harmincegy bukaresti intelligens külsejű ifju és pedig jórészt papi pályára készülő theologus. Egy hetet töltöttek Erdélyben, megfordultak Brassóban, Tünnádon, Nagyszebenben és Szelistyén. A vezetőjük 26 éves, Radu Vaszilie bukaresti theologus. Ugyancsak ő volt az, aki hasba rúgta a csendőrt. Az ő nevére van kiállitva az utlevél is és 51 személyre, de csak 31 en voltak a társaságban. Kihallgatásuk ma már megkezdődött, de az ismert metodus szerint tagadnak a végtelenségig.

Nagyszebenben ott létük alatt egy sárgakabátos ur is, valószinűleg a tanárjuk, velük tartózkodott.

Igen tulságos összehasonlitani ezeknek a román diákoknak a viselkedését s a magyar hatóságok velük való bánásmódját a Predeálon letartóztatott kétdebreceni jámbor turista esetével, akiknek, holott semmit se csináltak ellopták a felső kabátjukat és tönkre tették fényképező gépjüket, vagy 100 lemezüket és egész podgyászukat a román csendőrök.

Árpád elveszett

Annyi nemzetiséggel, mint Magyarország, nem bir egy ország sem. Csak a szive magyar, a szive, mert az magyarul ver, de a többi része?... A szivében nem kell jelkép, már maga az, de a határvidéken igen, mert hanem senki sem hiszi el, hogy Magyarországon vagyunk. És Brassó is ezek közé tartozik. Itt vagyunk a határon, közvetlen szom»zédságában Romániának, oly vegyes nemzetiségü lakossággal, hogy a magyarszó majdnem oly ritka, mint a fehérholló, bár az utóbbi években a magyarság száma egyre nő és nincs egy jel, amely mutatná, hogy ez a haza.

De igen, van mégis, azokat eldugták vagy Tömösre, vagy valahova máshova, nehogy meglássa valaki, mert még szégyellenünk kellene!

S a sors is ellenünk játszik. Visszagondolok mult év decemberére. Nagy vihar volt. A vihar fákat döntött le. Ledöntötte Árpád-szobrát is. Kitudja, hátha nem ő döntötte le?... De már mindegy. Nyugodj, szegény Árpád, — valahol a muzeumok sötét rejtekén, s ha visszagondolsz a multra, gondolj mi reánk, szegény brassóiakra is — talán szeretettel — mert mi is szerettünk, oly nagyon szerettünk, hogy nem vagyunk képesek, nem engedi a mi nemesen érző szivünk, hogy helyedbe ujat, másik szobrot állitsunk. Ezelőtt azt mondhattuk: — Megyünk Árpádhoz — és ma? Ma semmit!

Csak az az egy kár, hogy mikor meghalt a szobor, nem temették mindjárt ott helyben el, legalább elmondhattuk volna, hogy megyünk Árpád sírjához és ott elsirjuk:

Árdád apánk ne féltsd ősi nemzeted,
Nem vesz az el, ha eddig el nem veszett!

Halljuk a multat, fáj az emlékezés, sir a lelkünk.

*

Nézek. Nézem a Cenket, a szép kék és zöldes erdőt. Madárdal, vidám gyermeki kacaj hallatszik. A szépitő egyesület működik, a kertészek keze szépit. Nem hiába mondják városunkat szépnek.

Amint elmerengek, szemem a csúcsra téved, a sziklás tetőre, ép a felhők karcolják szegényt, de hirtelen elkapom fejem, mert látom a csonka oszlopot. A csonka oszlop a gyász jele. Alatta sir van. Sir a határon . . .

. . . Árpád elveszett.

F.

Az albán események

(A Brassói Hirlap tudósitójától)

Budapest, julius 23.

A lázadók ma feleltek a hatalmak képviselőinek tegnapi üzenetére. Ebben a válaszban köszönetet mondanak, amiért a hatalmak velük szemben előzékenységet tanusitottak és hajlandók tárgyalni. Kijelentik azonban, hogy nincsenek abban a helyzetbe, hogy egy hadihajóra vagy Durazzóba menjenek tárgyalni, mert ők, mint az albán nép képviselői, csak népük soraiközt tárgyalhatnak. A hosszas válasziratban hangsulyozzák teljes engedelmességüket a „dicsőséges nagyhatalmak" követei iránt és tréfálkozó hangon biztositják őket arról, hogy lesz feketekávé elég és a követek közöttük teljes biztonságban érezhetik magukat.

A nagyhatalmak képviselői ma ülést tartanak, hogy határozzanak a folkelőknek adandó válaszról.

Ellenőrizhetetlen hirek szerint a folkelők sijaki táborában viszálykodások törtek ki. A felkelők egy része ugyanis követeli, hogy tartsák be azt a neklk tett igéretet, hogy a felkelők mohamedán fejedelmet fognak Albánia trónjára helyezni.

SZINHÁZ

MŰSOR:

Pénteken: Mozikirály. Operette 3 felvonásban. Ujdonság.
Szombaton: Mozikirály. Operette.
Vasárnap:
délután; Nevető férj. Operette 3 felvonásban,
este: Mozikirály. Operette.
Hétfőn: Mozikirály. Operette.
Kedden: Titok. Szinmű 3 felvonásban. Ujdonság.

(*) **Mozikirály.** Péntektől kezdve öt napon keresztül a „Mozikirály" előadásai uralják a szinpadot, melynek előadásai iránt már eddig is nagyarányu érdeklődés nyilvánul. Minden szinházba járó siet valamelyik előadásra magának megfelelő helyet biztositani, a mi nagyon természetes is, mert a „Mozikirály" azokból az operettekből való, a melyet mindenki megnéz egyszer-kétszer. Az igazgatóság erre való tekintettel bőkezűen gondoskodott, hogy megfelelő diszes formában jusson a közönség elé. Tihanyi Vilmos rendező és Simándy József karmester minden tudásukat és leleményességüket latba vetik a mindenkép-en sikerült és tetszetős előadásért, melyben az operette-együttes ugyszólván minden tagja részt vesz. A cimszerepben Tihanyi Vilmos egyik legsikerültebb alakitását mutatja be, a fő női szerepben pedig Hornyai jut tehetségének és temperamentumának megfelelő szerephez, mig Kerényi, Bárdos, Hercegné, Pataky, Barna, Baróti, Herceg, Bagby stb. visszik még a vezető szerepeket.

(*) Vasárnap délután féláru előadásban megismétli a társulat Eysler kitünő operettejét a „Nevető férjet", a főszerepket most is mint a bemutatón Kom-

Árpád elveszett

Annyi nemzetiséggel, mint Magyarország, nem bír egy ország sem. Csak a szíve magyar, a szíve, mert az magyarul ver, de a többi része?... A szívében nem kell jelkép, már maga az, de a határvidéken igen, mert hanem senki sem hiszi el, hogy Magyarországon vagyunk. És Brassó is ezek közé tartozik. Itt vagyunk a határon, közvetlen szomszédságában Romániának, oly vegyes nemzetiségű lakossággal, hogy a magyar szó majdnem oly ritka, mint a fehér holló, bár az utóbbi években a magyarság száma egyre nő és nincs egy jel, amely mutatná, hogy ez a haza.

De igen, van mégis, azokat eldugták vagy Tömösre, vagy valahova máshova, nehogy meglássa valaki, mert még szégyellenünk kellene!

S a sors is ellenünk játszik. Visszagondolok múlt év decemberére. Nagy vihar volt. A vihar fákat döntött le. Ledöntötte Árpád-szobrát is. Ki tudja, hátha nem ő döntötte le?... De már mindegy. Nyugodj, szegény Árpád, – valahol a múzeumok sötét rejtekén, s ha visszagondolsz a múltra, gondolj mi reánk, szegény brassóiakra is – talán szeretettel –, mert mi is szerettünk, oly nagyon szerettünk, hogy nem vagyunk képesek, nem engedi a mi nemesen érző szívünk, hogy helyedbe újat, másik szobrot állítsunk. Ezelőtt azt mondhattuk: – Megyünk Árpádhoz. – És ma? Ma semmit!

Csak az az egy kár, hogy mikor meghalt a szobor, nem temették mindjárt ott helyben el, legalább elmondhattuk volna, hogy megyünk Árpád sírjához és ott elsírjuk:

Árpád apánk, ne féltsd nemzetedet,
Nem vesz az el, ha eddig el nem veszett!

Halljuk a múltat, fáj az emlékezés, sír a lelkünk.

*

Nézek. Nézem a Cenket, a szép kék és zöldes erdőt. Madárdal, vidám gyermeki kacaj hallatszik. A szépítő egyesület működik, a kertészek keze szépít. Nem hiába mondják városunkat szépnek.

Amint elmerengek, szemem a csúcsra téved, a sziklás tetőre, ép a felhők karcolják szegényt, de hirtelen elkapom a fejem, mert látom a csonka oszlopot. A csonka oszlop a gyász jele. Alatta sír van. Sír a határon...

...Árpád elveszett.

F.

(Megjelent a Brassói Hírlap 166./8. számában, 1914-ben)

A Brassói Lapok Alapítvány a XIX. századi, XX. század eleji dél-erdélyi román, magyar és német nyelvű sajtó imagológiai feltérképezésére vállalkozott. Azt vizsgálják jeles brassói és szebeni kutatóink, hogyan jelenítették meg újságíró eleink a magyar–román–szász együttélést.

A korábban pusztulásra, felejtésre ítélt dokumentumok hamarosan a kutatók, olvasók számára is hozzáférhetőek lesznek a világhálón.

A projekt támogatója a Nemzeti Kulturális Alap (Administrația Fondului Cultural Național).

Catarau és a cenki merénylet

(a Brassói Hírlap tudósítójától)

Az Est ma reggel ideérkezett számában az alábbi érdekes hírt találtuk:

„Catarau a cenki Árpád-szobor merénylője. Debreceni tudósítónk írja: A brassói rendőrség tegnap táviratilag kérte a debreceni királyi ügyészséget, hogy küldjék el Cataraunak a fényképét és személyleírását, mert az a gyanú merült fel a most megejtett nyomozás során, hogy a két évvel ezelőtt a cenki Árpád-szobor ellen elkövetett merényletnek Catarau a tettese. Az ügyészség tegnap elküldte a fényképét és a személyleírását."

Mindjárt ki kell jelenteni, hogy a hírnek semmi alapja nincs. Az Est debreceni tudósítója a levegőből halászott elő valamit, amikor az értelmét ő sem tudta. Felvilágosításul álljon itt Albrich rendőr-alkapitány szava:

A debreceni merénylet után a csernoviczi rendőrség az általános körözés alkalmáva Catarau és Kirilov arcképét és személyleírását megküldte a brassói rendőrségnek is. Én, mint kötelességem volt, annak idején a fényképeket és személyleírást megmutattam azoknak az egyéneknek, akik a cenki Árpád-szobor elpusztulásának éjszakáján egy gyanús embert láttak a Cenk-tetőn.

A cenki vendéglős cselédje a fényképről határozottan felismerte azt az embert, aki a Cenken járt és azon a viharos éjszakán, amelyen az Árpád-szobor ledőlt, a vendéglő előtt keresztül szaladó férfi testalkatáról is ráismert Cataraura. Történt, hogy a csernoviczi rendőrség megkereste a debreceni rendőrséget, hogy tőlük szerezze be Catarau és Avram Mariska személyi adatait és a cenki robbanásra vonatkozó adatokat is.

És annak idején úgy a debreceni rendőrségnek, mint a csernoviczi rendőrségnek ezeket az adatokat rendelkezésére bocsátottam. Ki kell még jelentenem, hogy az ismertetett hírnek semmi alapja nincs.

Ezek után felesleges minden kommentárt a fent közölt hírhez fűzni.

2. oldal. BRASSOI HIRLAP 164. szám.

A termés

A földmivelésügyi miniszter jelentése

(A Brassói Hirlap tudósitójától)

A földmivelésügyi miniszter most adta ki jelentését Magyarország termésről, amelyben a Brassóvármegyét érdekló adatok a következők:

A buza már nagyobbára betárolt. Ahol a julius első napjaiban járt nagy hőség szemfejlődésbeu találta, különösen a széltől védettabb s a rossdától erősebben megtámadott táblákban kissé megsorult.

A ross aratását még nem kezdték meg, a kalászok szép nagyok, de sok helyen a tavaszi fagykárok és a virágzás, illetve a szemképződés ideje alatt járt ködök folytán ablakosak.

Buza termett Brassóvármegyében 7218 katasztrális holdon átlag 8.55 mm., összesen 61.713 mm. 1913 ban 34.510 mm. Roza termett 1797 katasztrális holdon átlag 7.75 mm., összesen 13.694 mm. 1913-ban 10.811 mm.

Árpa termett 17.894 katasztrális hold területen 224.569 mm. Zab termett 9544 katasztrális hold területen 11.473 métermázsa.

Építik a csángók templomát

(A Brassói Hirlap tudósitójától)

Megirtuk, hogy a csernakeresztúri csángók templomot akarnak épiteni. Gyűjtést is rendesttünk a temploma javára, a mi némi sikerrel is járt. A csángók, mint tudósitónk meggyőződött róla, hozzáfogtak a templom épitéséhez.

Az Altrusta Bank rendkivül olcsón is adott telket a templom és a papi lakás számára. A hatalmas telken a régi, de rozoga urasági épületet lelkészi lakássá alakitják át s a csűr helyére jön a templom. A csűrt már lebontották s téglát vetik az épületek részére. De igen kevés a pénz.

Szegény csángók nagyon aggódnak, hogy félbe kell hagyni a megkezdett munkát. Szivesen vesznek a csángók nemcsak pénzadományokat, hanem fölszerelési tárgyakat is a templom számára. Olcsón kaptak szőszéket a vajdahunyadi szénitőrendiektől, a kik régi templomuk szőszékét adták át mélfányos áron. Dénes Károly kir. tanfelügyelő előterjesztést tett a miniszterhez, hogy engedje át ingyen a templom számára a dévai áll. tanitóképző régi orgonáját, a melyet a most épülő uj palótában nem lehet felhasználni.

Pénzadományok Jancsó Ernő főszeporea-plébános cimére, Piskire, vagy Keresztes Sándor áll. el. isk. igazgató, egyházgondnok nevére Csernakeresztura küldhetők.

SZINHÁZ

MŰSOR:

Szerdán: Szerkesztő ur. Vigjáték 3 felvonásban. Ujdonság.
Csütörtökön: Hoffmann meséi. Nagy operette 3 felvonásban.
Pénteken: Mozikirály. Operette 3 felvonásban. Ujdonság.
Szombaton: Mozikirály. Operette.
Vasárnap:
délután; Nevető férj. Operette 3 felvonásban,
este: Mozikirály. Operette.
Hétfőn: Mozikirály. Operette.
Kedden: Titok. Szinmű 3 felvonásban. Ujdonság.

(*) **A Szerkesztő ur.** Szerdán egy végtelenül mulattató francia vigjáték körül szinre, a „Szerkesztő ur", Tristan Bernard és Alfréd Althis társszerzők jó kedvének és leleményességének a produktuma, Heltai Jenő forditásában. Régen volt francia bohózatnak nálunk ilyen elementáris sikere. A pesti Vigszinház műsorának a téien egyik legvonzóbb darabja volt s a vidéki szinpadokon is zajos tetszésre talált. A nagyszerű bemutató bizonyára Brassóban is sok kacagást és jókedvet vált ki a hallgatóságból, amelynek előidézésében az összes szereplők Takács Mariska, Hevesi Mariska, Földvári, Herceg, Pataky, Bagby, Abonyi, dr Tordai stb. legjobb kedvükkel tevékenykednek.

(*) **Hoffmann meséi.** Csütörtökön eleveniti fel a társulat Offenbach örökbecsű nagy operettejét a „Hoffmann meséit" a főszerepekben Várady Margittal, Barna és Serfőzyvel. Kivülök Herceg, Bárdos, Tihanyi, Sz. Szilágyi Rózsi, Pataky, Bagby játszanak még jelentékeny szerepeket.

(*) **A Mozikirály.** Péntektől kezdve a „Mozikirály" sorozatos előadásai következnek. A „Mozikirály" azokból az operettekből való, a mely hamar meghódítja a közönség széles rétegeit, hamar népszerűvé lesz, melyet az operette-kedvelő közönség kétszer is megnéz, a miről tehát megállapitható, hogy a siker minden kellékével rendelkezik. Szövegkönyve a legváltozatosabb, a legtarkább kaleidoszkopszerű, mozgalmas és mindenekfelett mulattató helyzeteket varázsol a szinpadra. Zenéje ehhez képest eleven, szines, melodikus, fülbemászó könnyed operette-zene, a mely mihamar népszerű lesz. A „Mozikirály" az elmult téli idénynek egyik legnagyobb sikerű operette-ujdonsága volt, mely ugy a fővárosban, mint a vidéken igen sok telt házat eredményezett.

Catarau és a cenki merénylet

(A Brassói Hirlap tudósitójától)

Az Est ma reggel ideérkezett számában az alábbi érdekes hirt találtuk:

Catarau a cenki Árpád-szobor merénylője. Debreceni tudósitónk irja: A brassói rendőrség tegnap táviratilag kérte debreceni királyi ügyészséget, hogy küldjék el Cataraunak a fényképét és személyleirását, mert az a gyanu merült a most megejtett nyomozás során, hogy a két évvel ezelőtt a cenki Árpád-szobor ellen elkövetett merényletnek Catarau a tettese. Az ügyészség tegnap elküldte a fényképét és a személyleirását.

Mindjárt ki kell jelenteni, hogy a hirnek semmi alapja nincs. Az Est debreceni tudositója a levegőből halászott elő valamit, amikor az értelmét ő sem tudta. Felvilágositásul álljon itt Albrich rendőralkapitánynak szavai:

— A debreceni merénylet után a asernoviczi rendőrség az általános körözés alkalmával Catarau és Kirilov arképét és személyleirását megküldte a brassói rendőrségnek is. Én, mint kötelességem volt, annak idején a fényképeket és személyleirást megmutattam azoknak az egyéneknek, akik a cenki Árpád-szobor elpusztulásának éjszakáján egy gyanus embert láttak a Cenk-tetőn.

— A cenki vendéglős cselédje a fényképről határozottan felismerte azt az embert, aki a Cenken járt és azon a viharos éjszakán, amelyen az Árpád-szobor ledőlt, a vendéglő előtt keresztül szaladó férfi testalkotáról is ráismert Cataraura. Történt, hogy a csernoviczi rendőrség megkereste a debreceni rendőrséget, hogy tőlünk szerezze be Catarau és Avram Mariska személyi adatait és a cenki robbanásra vonatkozó adatokat is.

— És annak idején ugy a debreceni rendőrségnek, mint a. csernoviczi rendőrségnek ezeket az adatokat rendelkezésére bocsátottam. Kikell még jelentenem, hogy az ismertetett hirnek semmi alapja nincs.

Ezek után felesleges minden kommentárt a fent közölt hírhez fűzni.

Mme Goldstein B.
BRASSÓ,
KOLOSTOR-UTCA 33. SZ.
Igazitások olcsón és pontosan eszközöltetnek.
140
Hires orvosok által elismert valódi francia fűzőkülönlegességek készitése.
Mérték szerint 16 K.-tól kezdve a legkényelmesebb és legdivatosabb francia fűző.

(Megjelent a Brassói Hírlapban 1914-ben, a 164. számban, július 22-én)

Közzéteszi: Molnár Stefánia